

REVIDERT NASJONALBUDSJETT 2024

UTTALELSE

Til: Finanskomiteen

Kopi: Familie- og kulturkomiteen

Kultur- og likestillingsdepartementet

Dato: 21.05.2024

Nedenfor følger uttalelse til [Prop. 104 S \(2023-2024\) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2024](#) fra Norsk teater- og orkesterforenings (NTO).

Norsk teater- og orkesterforening (NTO) er en interesse- og arbeidsgiverorganisasjon for profesjonelle, offentlig støttede virksomheter innenfor musikk og scenekunst. Våre 50 medlemmer består av programmerende og produserende teatre, scener, orkestre, musikkensembler og kor, samt andre virksomheter med annen særlig tilknytning til bransjen.

Vi registrerer at sikkerhetspolitikk og beredskap er hovedprioriteringer i revidert nasjonalbudsjett. Langsiktige investeringer i kunst og kultur er en opplagt del av samfunnets totalberedskap med den verdien kunsten har for å styrke befolkningens utholdenhet og motstandskraft. Likevel er kulturområdet utelatt fra disse prioriteringene.

OPPSUMMERING

Realkuttet på én prosent i bevilgningene til musikk- og scenekunstinstitusjonene i saldert budsjett er ikke justert i revidert nasjonalbudsjett. Det betyr at disse institusjonene tvinges inn i en videre negativ spiral med nedbemanninger, redusert aktivitet, økt press på billettprisene og svekkede muligheter til å ta kunstnerisk risiko og ivareta bredden i samfunnsmandatet.

Imidlertid er det gledelig at tilskuddet til Det Norske Teatret økes med 9 millioner kroner, og at regjeringen med dette viser en vilje til å gjenoppbygge institusjonsøkonomien. Økningen til Det Norske Teatret er en viktig investering i både scenekunsten og det nynorske språket, og vi vil understreke viktigheten av at midlene videreføres i rammen.

Vi er også glade for fortsatt framdrift i arbeidet med rehabilitering av Nationaltheatret, og registrerer at det foreslås 10 millioner kroner til Statsbygg for videre prosjektering.

Ellers er det svært uheldig og alvorlig at ikke driftstilskuddet til Kloden teater – som er i en kritisk utviklingsfase – videreføres.

Vi ber Stortinget bidra til at

- **musikk- og scenekunstinstitusjonenes rammer opprettholdes gjennom en korrigering av driftstilskuddet,**

- **tall og beregninger fremstilles på en gjennomiktig og etterprøvable måte i statens budsjettdokumenter,**
- **driftstilskuddet som Kloden teater fikk innvilget som et engangstilskudd i 2023 videreføres i rammen.**

MANGLLENDE KORRIGERING AV TILSKUDET

All den tid regjeringens uttalte mål og intensjon er å opprettholde musikk- og scenekunstinstitusjonenes rammer, hadde vi forventet at regjeringen i revidert nasjonalbudsjett ville korrigere for en utilsiktet innstramning.

Saldert budsjett for 2024 innebærer en realnedgang i bevilgningene til musikk- og scenekunstinstitusjonene på hele én prosent når vi legger Finansdepartementets egne prognoser for forventet lønns- og prisvekst i statsbudsjettet til grunn, og når vi i arbeidsintensive virksomheter vektet 70/30 lønn/KPI. Gitt oppdaterte prognoser i revidert nasjonalbudsjett, er underkompensasjonen på 1,2 prosent.

Denne underkompensasjonen er et brudd med rammetilskuddskontrakten som slår fast at «[b]eregningen av det årlige tilskottet er foregående års tilskott med tillegg av antatt lønns- og prisøkning i kalenderåret». Dette var en viktig garanti ved innføringen av rammetilskuddsordningen i 1991 som skulle sikre musikk- og scenekunstinstitusjonenes økonomiske forutsigbarhet, og som la til rette for at disse virksomhetene selv kunne ta ansvar for svingninger i kostnader og egeninntekter uten tilleggsbevilgninger.

Realkuttet i saldert budsjett er også stikk i strid med det regjeringen selv skriver om at institusjonene «skal ha gode og forutsigbare rammevilkår», at «den ekstraordinære prisomregningen som ble innarbeidet i statsbudsjettet i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett 2023 [...] er lagt til grunn og videreført i budsjettforslaget for 2024», og at «budsjettforslaget bygger videre på oppdaterte anslag for lønns- og prisvekst i 2024», jf. [Prop. 1 S \(2023-2024\)](#).

For at rammene skal opprettholdes må den samlede bevilgningen til NTOs medlemsvirksomheter økes med om lag 28 millioner kroner i forhold til saldert budsjett, se vedlagte tabell som viser den nødvendige justeringen for hver enkelt institusjon. Beregningene er basert på regjeringens prognoser for forventet lønns- og prisvekst som lå til grunn for saldert budsjett.

Vi vil også understreket viktigheten av at kommunene og fylkeskommunene settes økonomisk i stand til å følge opp sin andel av tilskuddet til de musikk- og scenekunstinstitusjonene som har delt finansiering, og at dialogen mellom forvaltningsnivåene styrkes. Dette er viktig for å sikre at en justering av tilskuddet følges opp regionalt, og for at ordningen med faste fordelingsnøkler skal fungere etter hensikten og sikre institusjonene nødvendig forutsigbarhet.

GJENNOMGÅENDE UNDERKOMPENSASJON

En del av regjeringens begrunnelse for at de mener å kunne hevde at institusjonenes rammer er opprettholdt, er at budsjettene for 2023 og 2024 sees i sammenheng.

I perioden 2022 – 2024 har musikk- og scenekunstinstitusjonene imidlertid gjennomgående blitt underkompensert når vi legger Finansdepartementets egne nøkkeltall til grunn. Det gjelder både når vi legger til grunn de årlige prognosene i statsbudsjettene (tabell 1) og når vi legger til grunn de oppdaterte tallene for 2024 og 2023 i revidert nasjonalbudsjett for 2024 (tabell 2).

Vi registrerer at lønns- og prisveksten som lå til grunn for justeringen av tilskuddene i revidert nasjonalbudsjett 2023 senere viste seg å bli noe lavere enn antatt. Dette førte likevel ikke til at

kompensasjonen ga rom for økt aktivitet i musikk- og scenekunstinstitusjonene, men til at rammene var tilnærmet opprettholdt med en underkompensasjon på 0,2 prosent.

Tabell 1

Nøkkeltallene er hentet fra de årlige statsbudsjettene, og viser vedtatt rammeøkning sett i forhold til prognosene som er premisset for vedtaket.

	Saldert	Saldert	Revidert	Samlet	Saldert	Revidert
	2022	2023	2023	2023	2024	2024
Årslønn	3	4,2	5,25	5,25	4,9	5,2
KPI	1,3	2,8	5,4	5,4	3,8	3,9
Veid 70%lønn/30%KPI	2,5	3,8	5,3	5,3	4,6	4,8
Vedtatt rammeøkning	1,9	2,96	2,14	5,1	3,6	3,6
Underkompensasjon	-0,6%	-0,84%		-0,2%	-1%	-1,2%

Tabell 2

Nøkkeltallene er hentet fra [Revidert nasjonalbudsjett 2024](#)

	2022	2023	2024
Årslønn	4,3	5,2	5,2
KPI	5,8	5,5	3,9
Veid 70%lønn/30%KPI	4,8	5,3	4,8
Vedtatt rammeøkning	1,9	5,1	3,6
Underkompensasjon	-2,9	-0,2	-1,2

I tillegg bærer institusjonene med seg de tidligere akkumulerte ABE-kuttene siden 2015. Vi vet at Stortinget og departementet er godt kjent med konsekvensene som har slått inn med full kraft det siste året. Det er derfor overraskende og skuffende at Stortinget vedtok et budsjett for 2024 som ikke bare videreførte, men forsterket den systematiske nedbyggingen av institusjonsøkonomien gjennom en dobling av den forrige regjeringens flate ABE-kutt.

Konsekvensen er at samfunnet får mindre ut av de investerte ressursene fordi institusjonene verken fullt ut får utnyttet det kunstneriske potensialet eller formidlingspotensialet. Det stedlige profesjonelle musikk- og scenekunsttilbudet og lokal produksjon svekkes over hele landet, sammen med den rollen musikk- og scenekunstinstitusjonene spiller som vitaliserende stedlige kompetansemiljø og samarbeidspartnere for det øvrige kulturlivet. Det blir færre arbeidsplasser for frilansere så vel som fast ansatte kunstnere i sektoren og kunstnerøkonomien rammes direkte.

GJENNOMSIKTIGHET OG ETTERPRØVBARE BEREGNINGER

Et felles og forståelig tallgrunnlag er nødvendig for en informert diskusjon om konsekvensene av budsjettet, og en forutsetning for at Stortingets vedtak fattes på riktige premisser.

Vi anmoder derfor om at Stortinget ber regjeringen om at tall og beregninger fremstilles på en gjennomsiiktig og etterprøvable måte i budsjettokumentene. Det må komme tydelig fram hvilke nøkkeltall, og hvilken vektning mellom KPI og lønn, som er lagt til grunn for beregningene av lønns- og priskompensasjon, jf. våre egne tabeller ovenfor.

TILSKUDDET TIL KLODEN TEATER MÅ VIDEREFØRES

Ellers er det svært uheldig at ikke driftstilskuddet til Kloden teater videreføres i 2024.

Kloden teater fikk i 2023 driftstilskudd over statsbudsjettet etter Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett. Dersom disse midlene ikke videreføres, fremstår dette som et meningsløst engangstilskudd, og det skaper stor usikkerhet for den videre utviklingen av teateret.

Bortfallet av statlige driftsmidler får store konsekvenser for både den ordinære driften og for den videre utviklingen av teateret som nå er inne i siste fase av et utviklingsprosjekt – fra å være på midlertidige scener til å ha et ferdig prosjektert teaterhus i Groruddalen i Oslo.

Kloden teater er et programmerende teater med barn og unge som hovedmålgruppe. Teateret jobber systematisk for å tilby et bredt spekter av kunstneriske uttrykk gjøre scenekunsten mer tilgjengelig for befolkningsgrupper som er underrepresentert – både som publikum og deltakere. Kloden teater samarbeider, co-produserer og fasiliterer for scenekunstkompanier over hele landet, og vil kunne imøtekomme prekære behov for prøve- og visningslokaler.

Vennlig hilsen

Norsk teater- og orkesterforening

Bodil Kjelstrup
styreleder

Morten Gjeltén
direktør

Vedlegg

Nødvendige justeringer i bevilgningene 2024 - NTOs medlemmer (1000 kr)

Musikk og Scenekunst	Navn	1% av tilskudd 2023
Statlig Institusjon – Post 01	Riksteatret	1 273
Post 70	Arktisk Filharmoni	720
Post 70	Bergen Nasjonale Opera	239
Post 70	Brageteatret	172
Post 70	Carte Blanche	320
Post 70	Dansens Hus	566
Post 70	Den Nationale Scene	1 516
Post 70	Den Norske Opera & Ballett	7 206
Post 70	Det Norske Blåseensemble	290
Post 70	Det Norske Teatret	2 042
Post 70	Det Vestnorske Teateret	220
Post 70	Haugesund Teater	146
Post 70	Hålogaland Teater	585
Post 70	Kilden teater og konserthus	1 387
Post 70	Kvääniteatteri	5
Post 70	Musikkselskapet Harmonien	1 592
Post 70	Nationalteatret	2 511
Post 70	Nordland Teater	347
Post 70	Opera Østfold	69
Post 70	Rogaland Teater	708
Post 70	Stavanger Symfoniorkester	971
Post 70	Teater Ibsen	310
Post 70	Teater Innlandet	353
Post 70	Teater Vestland	261
Post 70	Teatret Vårt	386
Post 70	Trondheim Symfoniorkester & Opera	1 012
Post 70	Trøndelag Teater	835
Post 70	Turnéteatret i Trøndelag	185
Post 74	Bærum kulturhus	46
Post 74	DansiT – Dansekunst i Trondheim og Midt-Norge	43
Post 74	Dramatikkens Hus	189
Post 74	Skuespiller- og danseralliansen	301
Post 75	BIT Teatergarasjen	105
Post 75	Black Box teater	122
Post 75	Det Norske Kammerorkester	111
Post 75	Det Norske Solistkor	118
Post 75	Edvard Grieg Kor	84
Post 75	Nordic Black Theatre	78
Post 75	Riksscenen	222
Post 75	Rosendal Teater	118
Post 75	Teater Manu	193

Post 75	Unge Viken Teater	82
Post 75	Østfold Internasjonale Teater	96
Post 78	Norsk scenekunstbruk	185
SUM		28 319
Post 70 *	Kloden	3 138
SUM inkludert Kloden videreført på statsbudsjettet		31 457

* Bevilgningen i revidert nasjonalbudsjett 2023 på 3 millioner videreført, pluss forventet pris- og lønnsvekst 2024 (4,6%)